

1. Informacje ogólne	2. Przykłady ćwiczeń i zabaw	3. Materiały do pracy	4. Galeria – pomoce logopedyczne ZRÓBMY TO RAZEM	5. Ważne informacje- artykuły	6. Informacje dodatkowe
----------------------------	---------------------------------------	-----------------------------	---	--	-------------------------------

KĄCIK LOGOPEDYCZNY DLA RODZICÓW

1. INFORMACJE OGÓLNE

DRODZY RODZICE!

Dzieciom z niepełnosprawnością intelektualną towarzyszy najczęściej opóźniony rozwój mowy, a nawet jej brak. W naszym kąciku logopedycznym znajdziecie Państwo propozycje ćwiczeń wspomagających rozwój mowy i komunikacji, które możecie wykonywać w domu ze swoim dzieckiem. Nawet kilkuminutowe, ale codzienne ćwiczenia z dzieckiem są dużą pomocą i szansą na osiągnięcie sukcesu.

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ ?

1. Podstawowym elementem każdej terapii mowy jest współpraca z logopedą:

- Zapoznaj się z diagnozą zaburzenia mowy.
- Poznaj sposoby skutecznej pomocy dziecku.

RODZICU! Nie bój się zadawać pytań, prosić o ćwiczenia, konsultować postępy dziecka.

2. Nauka przez zabawę jest najlepszą receptą na sukces:

- Wybierz dla dziecka atrakcyjną formę ćwiczeń: zabawę, grę z wykorzystaniem prostych pomocy (zabawek, gier, produktów żywnościowych). Pracuj z dzieckiem bez pośpiechu i nerwowości, ale systematycznie.

3. Stosuj zdrowe zasady pracy nad mową i komunikacją dziecka:

- Nie wyręczaj dziecka w mówieniu. Nie przerywaj mu. Jeśli ma trudność z wypowiedzeniem wyrazu, pozwól mu spokojnie dokończyć, po czym powiedz ten wyraz jeszcze raz – poprawnie.
- Nie śmiej się z jego wypowiedzi. Nie krzycz, jeśli jest niezrozumiała. Nie poprawiaj uporczywie każdego słowa i każdej niegramatycznej wypowiedzi dziecka.
- Chwal, nagradzaj dziecko za każde osiągnięcie, co znacznie mobilizuje do wysiłku.
- Wykorzystuj do ćwiczeń każdą nadarzącą się sytuację; utrwalaj nowe słowo czy głoskę na zakupach, spacerach, podczas czynności codziennych.
- Przekształcaj komunikaty dziecka (także gesty) w słowa, zdania.
- Wypracowuj właściwe nawyki związane z mówieniem - patrzeć na rozmówcę. Rozwijaj umiejętność prowadzenia dialogu, nawiązywania i prowadzenia rozmowy.
- Zachęcaj dziecko do opisywania tego, co widzi wokół siebie, co robi i co chce robić, co widziało na spacerze.
- Kontroluj, czy dziecko rozumie twoje polecenia. Polecenia powinny być proste i dotyczyć czynności lub przedmiotów, które są dziecku bliskie. *Pokaż nos. Połóż książkę na stole.* (Nie podpowiadamy, kierując wzrok na przedmiot!)
- Czytaj dziecku książeczki, nazywaj rzeczy, które widzisz na ilustracjach. To nie tylko rozwija wyobraźnię, lecz także poszerza zasób słownictwa, uczy koncentracji uwagi i daje dziecku poczucie bliskości.
- Śpiewaj, powtarzaj wierszyki, wyliczanki. Piosenki, wierszyki i wyliczanki rymują się, a dzięki swej melodyjności są łatwe do przyswojenia.
- Kształć zdolności formułowania pytań, prośb, poleceń.
- Rozwijaj u dziecka komunikowanie własnych potrzeb, życzeń, pretensji.
- Dbaj o poprawność językową swoich wypowiedzi. Pamiętaj, że dziecko naśladuje właśnie Ciebie!. Nie nazywaj przedmiotów, czynności lub osób w taki sam sposób jak dziecko.
- **Ćwiczenia manualne stymulują rozwój mowy.** Zachęcaj do rysowania, malowania. Usprawniaj motorykę ręki poprzez wydzieranie, naklejanie, lepienie z plasteliny, łączenie różnorodnych materiałów. Dbaj o rozwój fizyczny swojego dziecka.

2.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ I ZABAW

1. Usprawnianie aparatu artykulacyjnego:

a) Ćwiczenie oddechowe

Dziecko w dzień, w sytuacjach, gdy nie mówi i nie podejmuje wysiłku fizycznego (zabawa, oglądanie telewizji, podczas snu) powinno oddychać nosem. Taki tor oddechowy zapewnia prawidłowy rozwój aparatu artykulacyjnego. Ćwiczenia oddechowe kształtują prawidłowy tor oddechowy, ponadto umożliwiają pogłębienie oddechu, wydłużenie fazy wydechowej, zwiększają wydolność płuc oraz poprawę siły głosu. Dzieci, które nieprawidłowo oddychają i mają trudności z gospodarowaniem powietrzem, mówią niewyraźnie, często chorują, mają problemy z koncentracją uwagi.

Uwaga! Nie ćwiczymy, gdy dziecko ma katar, przerost trzeciego migdała, chorobę dróg oddechowych lub osłabienie. Ćwiczenia oddechowe prowadzimy krótko z uwagi na możliwość przewentylowania dziecka (maks. 1-2 ćwiczenia).

Ćwiczymy zawsze w formie zabawy:

- dmuchanie na wiatraczek, kawałki waty, kolorowe piórka, skrawki papieru,
- zdmuchiwanie chrupków, piłeczek z gładkiej a następnie szorstkiej powierzchni,
- dmuchanie na płomień świecy tak, aby go nie zgasić (tańczący płomyczek),
- robienie baniek mydlanych (dmuchamy na zmianę długo, krótko, jak najdłużej; która bańka utrzyma się najdłużej w powietrzu?),
- wydmuchiwanie powietrza przez słomkę do szklanki z wodą; słabo, mocno, długo, krótko (bulgotki), dmuchanie na przedmioty pływające po wodzie (np. łódki z papieru, zabawki), dmuchanie w gwizdek, instrumenty dęte, dmuchawki logopedyczne, chłodzenie gorącej zupy.

b) Ćwiczenia narządów mowy

Sprawność narządów mowy, tj. warg, języka, podniebienia miękkiego, warunkuje prawidłową wymowę głosek. U większości dzieci wada wymowy związana jest z obniżoną sprawnością narządów artykulacyjnych. Początkowo ćwiczenia powinny być wykonywane przed lustrem przy kontroli wzrokowej. Większość ćwiczeń wymaga wielokrotnego powtarzania, dlatego wykonujemy je w formie zabawy.

1. Ćwiczenia motoryczne warg:

- Całuski – wargi ściągnięte, wywinięte do przodu – jak przy cmoknięciu.
- Masaż warg - nagryzanie zębami wargi dolnej, potem górnej.

- Motorek - parskanie wargami, naśladowanie odgłosu motoru, traktora.
- Rybka - wysuwanie warg do przodu i rozszerzanie na końcu jak u ryb.
- Nic nie powiem – mocne zaciśnięcie rozciągniętych warg.
- Minki - naśladowanie min: wesolej - płaskie wargi, rozciągnięte od ucha do ucha, uśmiech szeroki, smutnej - podkówka z warg, obrażonej - wargi nadęte, zdenerwowanej - wargi wąskie.
- Echo - dobitne wymawianie samogłosek *a, o, e, i, u, y*.
- Zajączek – wciąganie policzków do jamy ustnej, policzki ściśle przylegają do łuków zębowych, wargi tworzą „zajęczy pyszczek”.
- Niesforny balonik – nadymanie jednego policzka i przesuwanie powietrza z jednej strony jamy ustnej do drugiej – wargi złączone.
- Mam wąsy – utrzymanie słomki, kredki między nosem a górną wargą.

2. Ćwiczenia motoryczne języka:

- Winda – otwarta buzia, poruszanie językiem tak, jakby był windą - raz do góry, raz do dołu.
- Dotykanie językiem podniebienia tuż za górnymi zębami (nazwijmy to miejsce *zaczarowanym parkingiem*, w którym język powinien przebywać, gdy mamy zamkniętą buzię).
- Przytrzymywanie czubkiem języka przy podniebieniu kawałków kukurydzianych chrupek, wafelków.
- Zlizywanie nutelli, miodu, dżemu z podniebienia przy szeroko otwartych ustach.
- *Konik jedzie na przejażdżkę* - stukanie czubkiem języka o podniebienie, wydawanie przy tym charakterystycznego odgłosu kłaskania.
- Karuzela – wkładanie języka między wargi a dziąsła i kręcenie nim raz w prawą, raz w lewą stronę.
- Chomik – wypychanie policzków jedzeniem- językiem, raz z prawej, raz z lewej strony.
- Zawody - kto dłużej utrzyma nieruchomo język za górnymi zębami przy szeroko otwartej buzi ?
- *Malarz - maluje sufit dużym pędzlem*. Malowanie pędzlem (językiem) swojego podniebienia od zębów w stronę gardła.
- *Młotek - wbijamy gwoździe w ścianę*. Uderzanie językiem o dziąsła tuż za górnymi zębami, naśladowanie wbijania gwoździa. Usta szeroko otwarte!

Uwaga! Dzieci z wymową międzyzębową nie powinny wykonywać ćwiczeń z wyciągniętym językiem na zewnątrz ust.

3. Ćwiczenia żuchwy (szczęki dolnej):

- *Zamykanie i otwieranie domku* - szerokie otwieranie ust jak przy wymawianiu głoski [a], zęby są widoczne dzięki rozchylonym wargom.
- *Grzebień* - wysuwanie żuchwy, zakładanie dolnych zębów na górną wargę i poruszanie nimi. Cofanie żuchwy, zakładanie górnych zębów na dolną wargę i poruszanie nimi.
- *Krowa* - naśladowanie przeżuwania.
- *Guma do żucia* - naśladowanie żucia gumy.
- Ziewanie – świetne ćwiczenie na rozluźnienie stawu.
- Robienie kółek żuchwą – raz w prawo, raz w lewo.

- *Zamiatanie* żuchwą – przy otwartej buzi przesuwaj dolną szczękę rytmicznie na boki, najpierw powoli, a potem coraz szybciej.

4. Ćwiczenia podniebienia miękkiego:

- *Zmęczony piesek* - język wysunięty z szeroko otwartych ust, wdychanie i wydychanie powietrza ustami.
- *Chore dziecko* - kasłanie z językiem wysuniętym z ust.
- *Balonik* - nabieranie powietrza ustami, zatrzymanie go w policzkach, następnie wypuszczanie nosem.
- *Śpioch* - chrapanie na wdechu i wydechu.
- *Rozmowa kukutki i kurki* - wymawianie sylab: ku - ko, ku -ko, uku - oko, uku - oko, kuku - koko, kuku - koko.

2. Stymulacja rozwoju mowy poprzez uczenie dziecka systemu porozumiewania się językowo-słownego

Przykładowe ćwiczenia rozwijające percepcję słuchową

Ćwiczymy zarówno słuch fizyczny, jak i fonematyczny, zwany również słuchem mownym (dotyczy on umiejętności różnicowania fonemów- dźwięków mowy ludzkiej).

1. Ćwiczenia rozwijające percepcję słuchową:

- *Jest dźwięk/nie ma dźwięku*- dziecko po usłyszeniu dźwięku reaguje w określony wcześniej sposób, np. wrzuca klocek do pudełka.
- Ćwiczenia lokalizacji dźwięku, np. schowanego dzwoniącego telefonu, tykającego zegara, poruszanie się w kierunku źródła dźwięku.
- Rozpoznawanie dźwięków wydawanych przez przedmioty.
- Rozpoznawanie instrumentów po dźwięku (np. bębenka, grzechotki, kołatki, fletu, pianinka).
- Wsłuchanie się w ciszę - wyłapywanie dźwięków z otoczenia, np. kapania wody, tykania zegara, szumu samochodu, grania radia.
- Rozpoznawanie i naśladowanie głosów zwierząt, dźwięków wydawanych przez przedmioty.
- Naśladowanie liczby i tempa uderzeń, np. ołówkiem w stół.
- Odtwarzanie za pomocą układów graficznych (klocków, kredek) tempa i liczby uderzeń.
- Wyklaskiwanie rytmu piosenki, wierszyka.

2. Ćwiczenia słuchowe ułatwiające naukę czytania i pisania (ćwiczenia słuchu fonematycznego):

- Wyróżnianie wyrazów w zadaniu.
- Wyróżnianie sylab w wyrazie – rozpoznawanie wyrazów po liczbie wyklaskanych lub ułożonych przy pomocy klocków sylab.
- Zabawa w kończenie słów – podajemy pierwszą sylabę, np. ko- i eksponujemy obrazek *korale*.
- Wyróżnianie głosek w wyrazach – najpierw samogłosek na początku, na końcu, w środku wyrazu, potem w tej samej kolejności spółgłosek.
- Wyszukiwanie w otoczeniu przedmiotów, których nazwy zaczynają się na daną głoskę, np. buty, butelka, budzik, beret....
- Synteza podanych głosek w wyraz z równoczesnym wyszukiwaniem obrazka o odpowiedniej nazwie, np. k-r-a-n .
- Wybieranie z wypowiedzianego zdania wyrazu zawierającego daną głoskę, np. Mama gotuje obiad. – gdzie ukryła się głoska *t*?

- Zabawa *Jedzie pociąg załadowany na literę ...*- podajemy głoskę, na którą powinny się zaczynać słowa. Dziecko musi podać słowo na daną głoskę;
- Domino obrazkowo-głoskowe (lub sylabowe) - wyszukiwanie ciągu obrazków tak, aby ostatnia głoska (lub sylaba) wyrazu była początkową głoską (sylabą) następnego.

3. Ćwiczenia słownikowe:

Cele ćwiczeń słownikowych to: powiększenie słownika uczniów, przenoszenie słownictwa z biernego do czynnego, kształcenie sprawności operowania wyrazem, uwrażliwianie na estetykę wypowiedzi i wyrabianie odpowiedzialności za słowo.

- *Zabawy z rymem* – do podanego słowa dobrać inne, rymujące się z nim, np. ogórek-sznurek, loki-soki.
- *Jakie odgłosy wydają te zwierzęta?* Np.: pies –szczeka, kot –miauczy, koń-rży.
- Dobieranie w pary wyrazów o znaczeniu przeciwnym (antonimy), np.: ładny- brzydki, wesół – smutny.
- Dobieranie wyrazów o znaczeniu podobnym (synonimy), np.: idzie-kroczy, dom-budynek.
- Pamięciowe opanowywanie treści wierszy i piosenek.
- Rozwiązywanie i samodzielne układanie zagadek (Co to jest.....?).
- Kategoryzowanie, klasyfikowanie przedmiotów według określonej cechy, np. kształtu, koloru, wielkości.
- Nadawanie nazw nadrzędnych (jabłko, gruszka, śliwka – owoce, szafa, stół, krzesło - meble).
- Wyszukiwanie wyrazu, który nie pasuje do pozostałych i nazwanie reguły (samochód, rower, motor, pudełko).
- Rozwijanie zdań, np. Tomek stoi. Tomek stoi na moście. Duży Tomek stoi na moście.
- Wyszukiwanie wyrazów określających czynności (fryzjerka – myje włosy, obcina, modeluje, suszy...).
- Podawanie nazw rekwizytów związanych z wykonywanym zawodem – co potrzebuje do pracy malarz, lekarz itp.
- *Wyliczanka* – zaczynamy zdanie, np. Jutro pomaluję..... dom, pokój, kuchnię, Dziś pojedę.... pociągiem, rowerem.... itd.
- Czego będę potrzebował, gdy będę .... robić ciasto?, montować samochód?
- Wspólne czytanie książek.
- Opowiadanie bajek, historyjek.
- Wzbogacanie zasobu przymiotników – jakie coś jest, do czego się przydaje, co można z tym zrobić (jabłko – jest czerwone, zielone, twarde, miękkie, kwaśne..., można je pokroić, zetrzeć na tarce, ugotować, zjeść...).
- Objawianie znaczeń wyrazów (Co to jest grzebień? Co to jest długopis? itp.).
- Określamy, czy wypowiedź jest prawdziwa, czy nie- podajemy poprawną, np. Koń siedzi na drzewie.

3. MATERIAŁY DO PRACY

Uwaga! Ćwiczone głoski utrwalamy w wierszach tylko po wywołaniu i utrwaleniu ich przez logopedę.

1. WIERSZYKI UTRWALAJACE GŁOSKI SZEREGU CISZĄCEGO [Ś, Ć, Ź, DŹ]

ŚLIMAK

Szedł po drodze ślimak
Do szkoły się uczyć.
I tak wciąż powtarzał:
śma-śma
śmo-śmo
śmu-śmu
śme-śme
śmy-śmy
śmą-śmą
śmę-śmę
Taki śmieszny ślimak,
co uczyć się chciał

(Autor nieustalony)

ASIA, BASIA I KASIA

Trzy siostrzyczki małe: Asia, Basia, Kasia,
bawiły się dnie całe Asia, Basia, Kasia.
Śpiewały, tańczyły, płażały
i nowe baśnie wciąż wymyślały.
Trzy siostrzyczki małe: Asia, Basia i Kasia,
bawiły się dnie całe Asia, Basia i Kasia.
Wieczorem śpiące już były
i śliczne sny im się śniły.

A. Chrzanowska, K. Szoplik

GUZIKI

Kazia ma pudełko pełno w nim guzików.
Czerwone, zielone, jest ich tam bez liku.
Po co te guziki?- Pyta Kazię mama.
Będę lalkom je przyszywać do ubranek sama.

A. Chrzanowska, K. Szoplik

KOŹLĘ

Grymasiło koźlę- i to źle ! i to źle!
Woda jest za mokra
słonko za gorące.
Za zielona trawa
Rośnie tam na łące.
Aż się koza rozzłościła ,
Koźlę w kącie postawiła.

(Autor nieustalony)

2.WIERSZYKI UTRWALAJACE GŁOSKI SZEREGU SYCZĄCEGO [S, Z, C, DZ]

SKARBY

U Sabiny na stoliku
różnych skarbów jest bez liku:
spinka, kostka, dwa naparstki,
smaczných pestek ze dwie garstki,
smok wawelski papierowy,
serce, słońnik plastikowy,
serpentyna i sakiewka
i niebieska chorągiewka.

A. Chrzanowska

DZIĘCIOŁ

Dzięcioł w lesie stuka :
stuku, stuku, stuk.
Tępi on szkodniki: stuku, stuku, stuk.
Szuka ich pod korą: stuku, stuku, stuk.
Szuka przez dzień cały: stuku, stuku, stuk.

J. Nowak

KOTKI

Oto domek niski. Stoją pod nim miski.
Kotki mleko piją, potem miski myją.

(Autor nieustalony)

ZAGUBIONE „Z”

Gdzieś się „z” zawieruszyło,
zabłąkało, zagubiło.
Może je koza zajada
myśląc, że to sałata.
Może je zebra ukradła,
szukając „z” z abecadła.
Może jest w zabawkach Zosi,
poszukajmy, Zosia prosi.

A. Chrzanowska

ZAPOMINALSKI”(FRAGMENTY)

Mój kolega Zbyś Kowalski
strasznie jest zapominalski.
Zapomniał, gdzie schował złotówkę
i gdzie zegary mają wskazówkę.

Nie pamięta, gdzie kupował lizaki
i gdzie położył nowe mazaki.
Zapomniał, jak smakują pyzy
i o tym, że ma pójść do lzy.

Nie wie, gdzie rosną niezapominajki,
nie pamięta, kto mu opowiadał bajki.
Zapominał, kto zadawał zagadki
i jak się robi do książek zakładki.

Nie wie, po co ptaki wiją sobie gniazda
i dlaczego na niebie świeci złota gwiazda.
Po co na zakrętach pojazdy zwalniają
i dlaczego kozy listki zajadają...

A. Chrzanowska

LIPIEC

Lipiec zaczyna wakacje.
W lipcu kwitną akacje.
W lipcu (na pewno mam rację),
lekkie się jada kolacje.
Lipiec to miesiąc gorący,
lipiec to miesiąc pachnący.
W lipcu mam czasu moc,
na trawce rozkładam więc koc.

Na łące koncert lipcowy
Nie słyszą go krety, sowy.
I każdy dzień w lipcu taki.
Cieszą się wszystkie zwierzaki.

K. Szoplik

LENIWA LUCYNKA

Lucynka nie chce pomóc mamie,
mówi, że musi zjeść najpierw śniadanie.
Nie chce się bawić swym pajacykiem,
ani klockami, ani kucykiem.
Tylko chce zajadać lody owocowe
i słodkie cukierki marcepanowe.

A. Chrzanowska

DZWONEK

Dzwonek bardzo pracowity
dzwoni dźwięcznie tam na skwerku,
dzwoni także w twym rowerku.
Dzwoni w domu, gdy koledzy
niosą ci okruchy wiedzy
(bo ty gips mając na nodze
sam w domu nudzisz się srodze).
Dzwonek dzwoni w telefonie,
dzwonią kopytami konie
czasem coś mi dzwoni w uchu,
czasem coś zadzwoni w brzuchu.
Dzwony, dzwonki i dzwoneczki
lubię wasze pioseneczki!

3. WIERSZYKI UTRWALAJACE GŁOSKI SZEREGU SZUMIĄCEGO [SZ, Ż, CZ, DŻ]

SZPAK

Szedł po drodze szpak
do szkoły się uczyć,
i tak sobie
śpiewał:
szpu- szpu,
szpa- szpa,
szpo- szpo,
szpe- szpe,
szpi- szpi...
Taki śmieszny szpak,
co uczyć się chciał.

(Autor nieustalony).

LATO

Szumi, szumi woda, szumi, szumi las,
szumią, szumią pola lato wita nas.
Szumi, szumi woda, szumi, szumi las,
szumią, szumią pola wiatr ochłodzi nas.

J. Nowak

KOŁYSANKA

W kolebusi Leszek mały sza, sza, sza,
pokołysze mama Lesia sza, sza, sza.
Uśnij, uśnij mój Lesiuniu sza, sza, sza.
Ja zanucę kołysankę sza, sza, sza.

J. Nowak

ŻUCZEK

Jedna żabka z drugą żabką napotkały żuka,
stał na drodze, gorzko płakał
swojej mamy szukał.
Pocieszały żabki żuka:
- Twoja mama w lesie,
widziałyśmy,
szła z koszykiem- jagód ci przyniesie.
Żuczek zaraz przestał płakać wytarł oczy łapką,
ale zanim poszedł dalej podziękował żabkom.

(Autor nieustalony)

NAD KAŁUŻĄ

Duża żaba nad kałużą napotkała żuka.
Żuk na nóżki włożył buty, obcasami stukał.
Nad kałużą podskakiwał, żółte buty pokazywał,
aż je usmarował błotem.
Oj, co było potem!...

(Autor nieustalony)

JERZY

Pod pierzyną Jerzy leży.
Że jest chory nikt nie wierzy.
Żali się na bóle głowy,
że żołądek też niezdrowy.
Jeszcze rano był jak rzepka
(co jest od zdrowia krzepka).
Potem Jurka brudna rączka
niosła w buzię gruszkę, pączka.
Mama chłopca już żałuje,
lecz pan doktor igłą kłuje.
- Mój Jerzyku nigdy więcej
nie jedz, gdy masz brudne ręce.

K. Szoplik

POSZŁY KACZKI NA POCZTĘ

Począpały cztery kaczki na pocztę we czwartek.
Miały kaczki wysłać paczki i pocztową kartę.
Paczki kaczki już wysłały tam, gdzie miały wysłać,
potem siadły i z zapalem zaczęły coś pisać.

Jak pisały- tak pisały
zrobiły dwa błędy.

(Autor nieustalony)

ENTLICZEK- PĘTLICZEK

Entliczek-pętliczek, czerwony stoliczek,
a na tym stoliczku pleciony
koszyczek,
w koszyczku jabłuszko, w jabłuszku robaczek,
a na tym robaczku zielony kubraczek...

Jan Brzechwa

DŻUNGLA

Co to jest dżungla? Dziki las.
Wejdźmy do dżungli jeden raz.
Jakiś ptak
gwiżdże pośród drzew.
Oj, coś się skrada! - Może lew?
Przekorek umknął, ile sił
Szukajcie, dzieci - gdzie się skrył.

(Autor nieustalony)

BUŁECZKI DROŻDŻOWE

Rośnie ciasto na bułeczki,
drożdże to sprawiają.
Potem w ciasta kawałeczki ręce babci dżem wykładają.
Bułeczki drożdżowe babci, a w środku dżem porzeczkowy.
Lepsze od innych łakoci lepsze niż tort orzechowy.

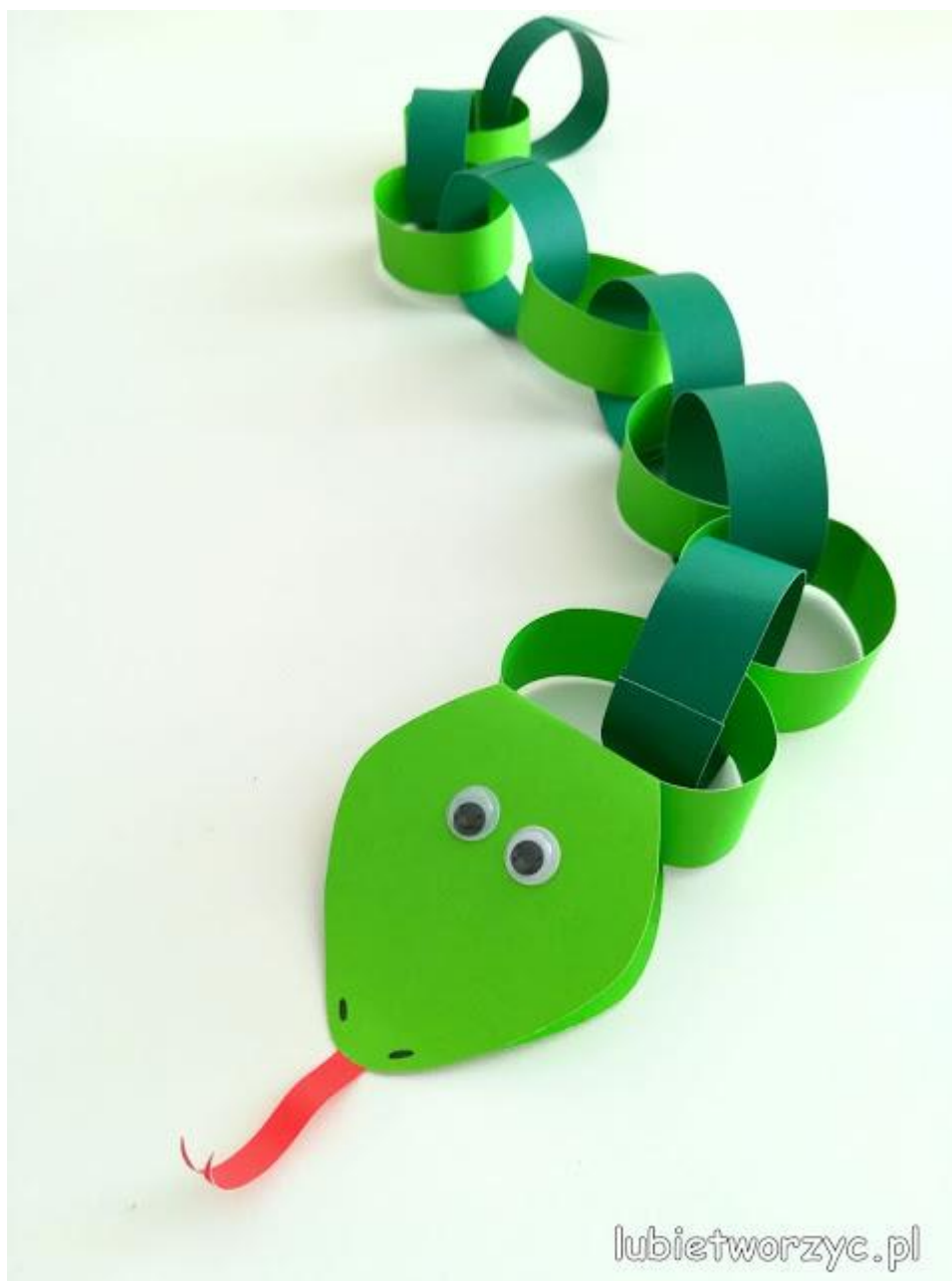
K. Szoplik

GALERIA -POMOCE LOGOPEDYCZNE ZRÓBMY TO RAZEM

WAŻ DO UTRWALANIA GŁOSKI [S]

CEL: ĆWICZENIE PRAWIDŁOWEJ ARTYKULACJI GŁOSKI [s]

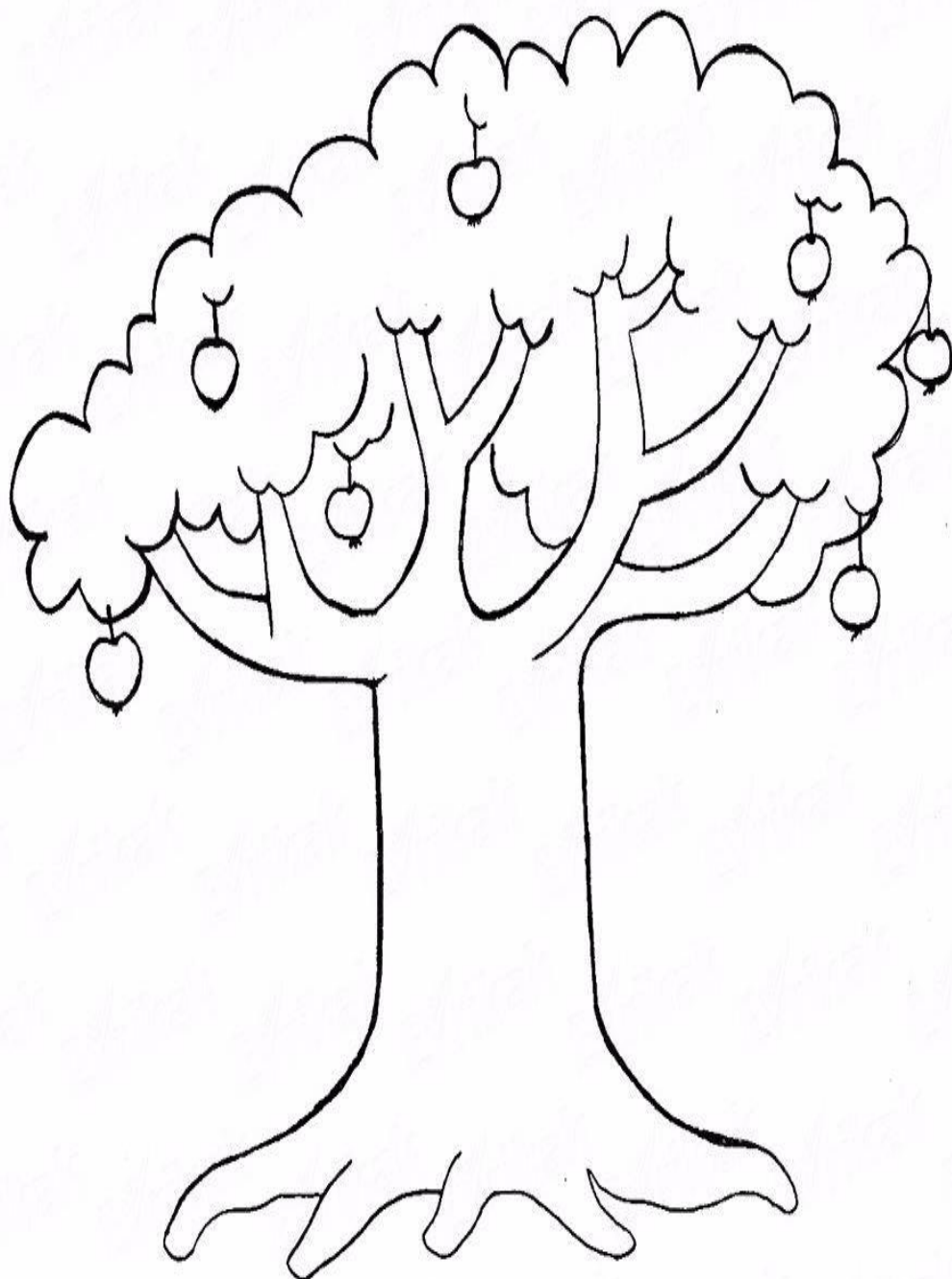
Dziecko ćwiczy mowę węża sss.....

ZDJĘCIE ZACZERPNIETE ZE STRONY lubietworzyc.pl

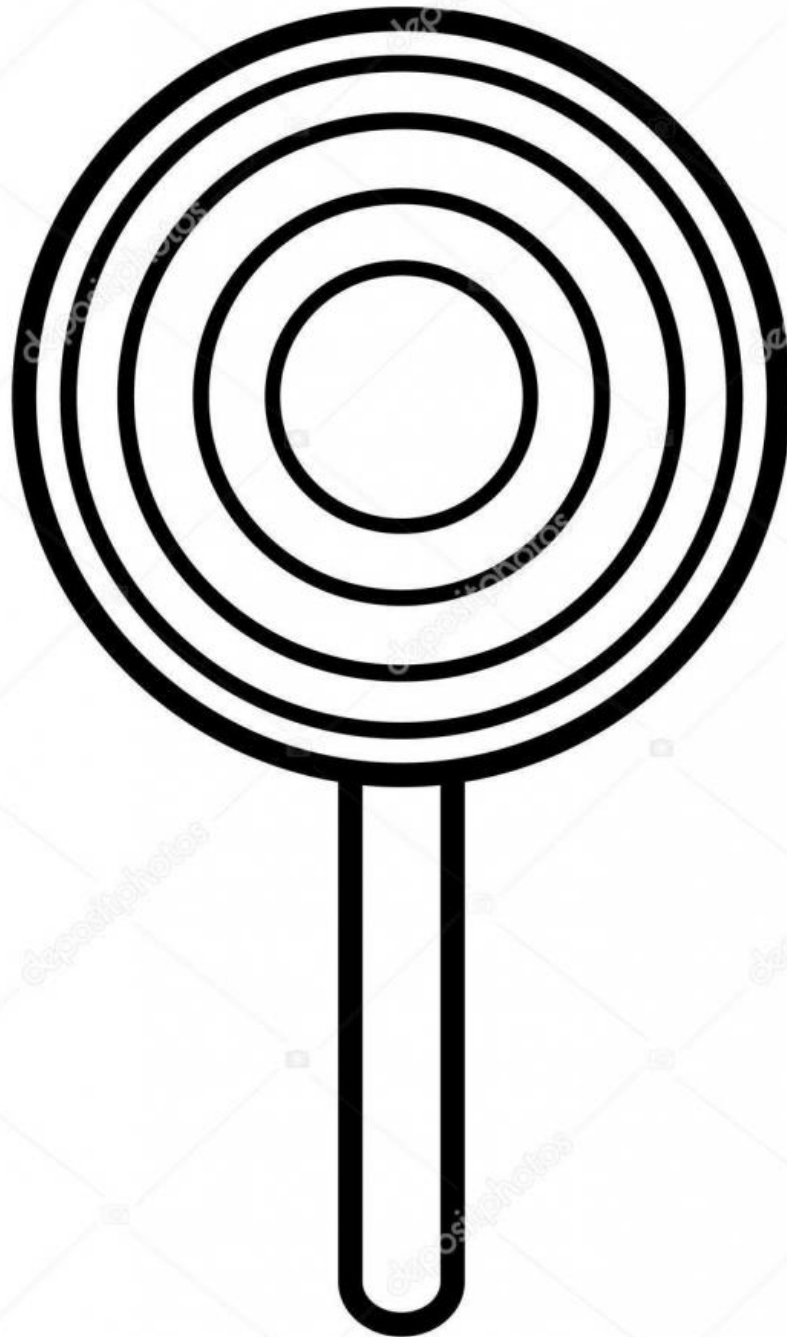
ĆWICZENIE SPRAWNOŚCI NARZĄDÓW MOWY
CEL: ĆWICZENIE SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ WARG
POKOLORUJ DRZEWO

Nanieś za pomocą słomki jabłka na drzewo.
(jabłka można wyciąć z kolorowego papieru)

ĆWICZENIA SŁUCHU FONEMATYCZNEGO

Wytnij lizak. Wpisz utrwalaną głoskę w środku lizaka, np. [sz]
Dziecko podnosi lizak, gdy usłyszy głoskę w wyrazie przez siebie wymawianym.

ĆWICZENIE ODDECHOWE

CEL: POGŁĘBIENIE FAZY WYDECHOWEJ

Zadaniem dziecka jest dostarczenie rybkom tlenu do oddychania pod wodą.

Materiały: przezroczyste pudełko, słomka, rybki z papieru.

DMUCHANY ZAJĄC Z RĘKAWICZKI

CEL: WYDŁUŻENIE FAZY WYDECHOWEJ

Materiały: kubek, gumowa rękawiczka bez talku, słomka, mazaki.

5. WAŻNE INFORMACJE -ARTYKUŁY

WADY ZGRYZU

Wady zgryzu i ich wpływ na rozwój mowy dziecka

Niewielu rodziców wie o tym, że wady zgryzu mogą wpływać na rozwój mowy dziecka. Choć istnieje grupa osób, która pomimo wady zgryzu nie ma rażącej wady wymowy, to jednak znaczny odsetek ludzi z nieprawidłowościami w obrębie żuchwy i uzębienia posiada problemy artykulacyjne.

Co to jest wada zgryzu?

Wada zgryzu to nieprawidłowe ułożenie dolnej i górnej szczęki - dolna szczęka może być odchylona od górnej lub odwrotnie. Odchylenie to może zachodzić na całej długości łuków zębowych lub w ich środkowej i bocznej części. Najczęściej spotykanymi wadami zgryzu są:

- **Zgryz otwarty** – między górnymi a dolnymi zębami jest prześwit, czyli zęby górne nie kontaktują się z zębami dolnymi.
- **Przodozgryz** – przednie dolne zęby znajdują się przed zębami górnymi.
- **Tyłozgryz** – górne zęby znajdują się znacznie przed zębami dolnymi, zęby są cofnięte do tyłu.
- **Zgryz głęboki** – zęby górne zakrywają zęby dolne powyżej normy – czyli 2/3 zębów dolnych jest zakryte przez zęby górne.

Przyczyny wad zgryzu u dzieci to:

- ssanie palca, smoczka lub innych przedmiotów,
- zaciskanie zębów, zgrzytanie zębami,
- nagryzanie lub zaciskanie warg,
- nieprawidłowe oddychanie (oddychanie przez usta),
- utrata zębów mlecznych lub stałych,
- urazy zębów uszkadzających zawiązki zębów stałych,
- złe odżywianie.

Wymowa a wada zgryzu

Dzieci mające wadę zgryzu oraz nieprawidłowe uzębienie (ubytki, próchnica zębów) mają problem z prawidłową realizacją głosek. Problemy te dotyczą najczęściej wymowy głosek dentalizowanych. Głoski dentalizowane to takie głoski, których realizacja polega na zbliżeniu górnych i dolnych zębów (siekaczy). Należą do nich: *s, z, c, dz, ś, ź, ć, dź, sz, ż, cz, dź*.

Trudności i nieprawidłowe artykulacje obserwuje się również na głoskach przedniojęzykowo - zębowych *t, d, n*, oraz w głoskach: *f, w*.

Przy tyłozgryzie miejsce artykulacji spółgłosek dentalizowanych najczęściej przesunięte jest do tyłu. Pomiędzy zębami występuje szpara przednio - tylna o różnych rozmiarach, co powoduje zmiany brzmienia spółgłosek dentalizowanych. Spółgłoski *s, z, c, dz* mają wówczas brzmienie zbliżone do *ś, ź, ć, dź*. By niwelować tę wadę artykulacyjną, należy stosować ćwiczenia polegające na wysuwaniu żuchwy do przodu i nagryzaniu (?) dolnymi zębami wargi górnej.

Przy przodozgrzyzie spółgłoski wymawiane są przyzębowo lub międzyzębowo, co wpływa na zdeformowanie ich prawidłowego brzmienia. Podobnie jak przy tyłozgrzyzie wadę można korygować poprzez ćwiczenia polegające na nagryzaniu wargi – z tą różnicą, że dolną wargę nagryzamy górnymi zębami.

Zgryz głęboki, powoduje, że brzmienie głosek dentalizowanych jest zniekształcone. Przyczyna leży w braku tarcia powietrza o brzegi siekaczy, które w zgryzie głębokim zbyt głęboko nachodzą na siebie.

Przy zgryzie otwartym - na skutek szpary pomiędzy zębami, w którą wpada język – powstaje seplenienie międzyzębowe. Ta wada wymowy polega na wsuwaniu języka między przednie zęby podczas artykulacji głosek *t, d, n*, oraz *s, z, c, dz*.

Jak zapobiec wadom zgryzu u dzieci ?

Zastanawiasz się, jak uniknąć wady zgryzu u swojego dziecka? Poniżej znajdziesz kilka rad:

- Dbaj o prawidłowe napięcie mięśni w obrębie jamy ustnej – dziecko nie może bawić się, rysować, spać z otwartą buzią.
- Jeśli obserwujesz, że Twoje dziecko nawykowo oddycha przez usta – idź z nim na konsultację do laryngologa i logopedy.
- Jeśli Twoje dziecko skończyło rok, naucz go pić z kubeczka, nie używaj smoczka uspokajacza, nie karm dziecko z butelki. Używając smoczka, utrwalasz nieprawidłowy typ połykania.
- Naucz dziecko gryźć, żuć twarde pokarmy, np. jabłko, marchewkę, skórkę od chleba. Nie podawaj mu zmiksowanych, przetartych papek.
- Pilnuj, aby Twoje dziecko nie gryzło warg, przedmiotów, nie ssało palca.
- Dbaj o zdrowe zęby swojego dziecka – regularnie je szczotkuj, lecz u dentysty.
- Nie wyrrywaj zbyt wcześnie zębów mlecznych.

Jak leczyć wady zgryzu u dzieci ?

Leczenie wad zgryzu u dzieci można rozpocząć w każdym wieku, najczęściej jednak leczenie rozpoczyna się wtedy, kiedy dziecko ma już stałe siekacze i szóstki, i następuje u niego wymiana zębów mlecznych na stałe. Wady zgryzu korygują ortodonci. Leczenie polega na noszeniu przez dziecko specjalnego aparatu ortodontycznego (stałego lub ruchomego) na zębach.

Jeżeli twoje dziecko ma wadę zgryzu, niezwłocznie udaj się do ortodonta, nie odkładaj decyzji na później! Im wcześniej rozpoczniesz leczenie korygujące wadę zgryzu, tym szybciej usuniemy wszelkie dysfunkcje w wymowie.

6. INFORMACJE DODATKOWE

GODZINY PRACY

nauczyciele specjaliści	Pn.	Wt.	Śr.	Czw.	Pt.
logopeda Małgorzata Bastek	8.15-14.20	10.50-12.25	12.45-16.00	8.15-12.25	11.40-14.20
neurologopeda Daniela Janowska	8.15-11.35	10.50-15.10	12.45-15.10	8.15-10.45	8.15-10.45
logopeda Monika Kostyła	-	-	-	-	-
neurologopeda Malwina Kuśmierczak	-	-	-	-	8.15-9.50
neurologopeda Barbara Nowicka	8.15-12.25	9.05-11.35	8.15-9.50	11.40-15.10	8.15-13.30
neurologopeda Lidia Pasierbińska	8.15-11.35	8.15-11.35	13.35-16.00	9.05-14.20	8.15-11.35
terapeuta AAC Małgorzata Rzepkowska	12.45- 16.00	11.40-16.00	12.45-16.00	12.45-16.00	11.40-15.10

**KONSULTACJE LOGOPEDYCZNE ODBYWAJĄ SIĘ ZAWSZE PRZED ZEBRANIEM RODZICÓW
W GODZINACH 16.00-17.00**